

Kvalitetssikringsrapport 2003-2004 fra Det humanistiske fakultet

Bakgrunn for rapporten

Ved Det humanistiske fakultet falt innføringa av kvalitetsreformen hausten 2003 sammen med ei omorganisering til en fakultetsstruktur med to institutt basert på forskingsdisipliner og ett programstyre for alle fakultære bachelor- og mastergrads-program. I tillegg er fakultetet representert i to interfakultære programstyres.

Siden det mer systematiske kvalitetssikringsarbeidet som nå er påbegynt, hos oss har falt sammen med store organisatoriske omlegginger og vi dessuten i startfasen til dels har vært usikre på hvordan vi skulle gripe an kvalitetssikringarbeidet, har vi funnet det vanskelig å følge malen som er utarbeidd for dette arbeidet. Styringsorgana har vært trukket inn i kvalitetssikringsarbeidet der det har vært aktuelt, men utarbeidinga av kvalitetssikringsrapporten er denne gangen utført av valgte og administrative ledere med støtte fra administrasjonen.

Ettersom de to instituttlederne er leder og nestleder i programstyret for de fakultære studieprogramma, har forholda ligget til rette for å drive kvalitetssikringsarbeidet som en prosess med nær kontakt mellom institutt og programstyre. Når disse lederne dessuten samarbeider tett med fakultetsledelsen og det bare er ett programstyre for det aller meste av fakultets studietilbud, blir det videre lite skille mellom det kvalitets-sikringsarbeidet som drives på fakultetsplanet, og det arbeidet som gjøres i underliggende organ.

Derfor har vi i denne omgangen sett det som mest formålstjenlig for vårt fakultet å utarbeide en samla kvalitetssikringsrapport uten å gå vegen om institutt- og program-styrerapporter. En svakhet ved denne framgangsmåten er imidlertid at de interfakultære studieprogramma har falt utafor.

For framtida ser vi for oss at et utkast til en fakultetsrapport kan utarbeides i fellesskap av administrasjonen og valgte ledere så tidlig at den kan sendes til institutt- og programstyres for uttalelse før den godkjennes av fakultetsstyret. På denne måten vil vi både ta omsyn til de lokale forholda som er beskrevet ovafor, og den sentralt utarbeidede malen for kvalitetssikringarbeidet, og dette vil også gjøre det mulig å få med innspill fra programstyrene for de interfakultære programma.

I tilknytning til den daglige driften av studieprogramma og i samband med omorganiseringa av fakultetet har det blitt gjennomført eller påbegynt ei rekke tiltak som kan ses som ledd i kvalitetssikringsarbeidet. En del av disse er det gitt ei kortfatta oppsummering av i vedlagte oversyn (vedlegg 1), mens andre mer omfattende problemstillinger blir tatt opp nedafor i denne rapporten.

Gjennomført evaluering

For å komme i gang med kvalitetssikringsarbeidet innførte fakultetet våren 2004 obligatorisk evaluering av alle emner i de fakultære studieprogramma basert på dette vedtaket i programstyret (sak PBM 30/2003 17.12.03):

Følgende regler gjelder for det enkelte studieemne i de fakultære bachelor- og mastergradsprogrammene:

- Lærer(e) som har ansvaret for undervisninga på et studieemne, skal sørge for at studentene får anledning til å evaluere emnet.
- Omlag midtveis i kurset skal det gjennomføres ei foreløpig evaluering av undervisningsopplegget. Denne evalueringa kan foregå som en samtale mellom lærer(e) og studenter, men studentene skal gjøres oppmerksomme på at de kan komme med skriftlige tilbakemeldinger til de(m) som underviser på kurset, og/eller til konsulenten for studieretningen som emnet inngår i.
- Når kurset er gjennomført, skal det gjennomføres ei skriftlig sluttevaluering av emnet. Til denne evalueringa skal det nyttes et evalueringsskjema godkjent av programstyret. Dersom ei faggruppe ønsker å nytte et annet skjema enn det som programstyret har utarbeidd, skal dette som minimum belyse de samme punkta som tas opp i programstyrets standardskjema. Evalueringsskjemaene leveres inn til ansvarlig(e) lærer(e), som sammenfatter resultata av evalueringa. Skjemaene og sammenfatningen av svara på dem oppbevares hos konsulenten for studieretningen som emnet inngår i, så lenge det er nødvendig.
- En kort omtale av denne evalueringsordninga tas inn i alle emnebeskrivelser.
- Etter hver semester gjennomgår programstyret alle sammenfatningene av student-evalueringene sammen med eventuelle andre evalueringer av studieemnene.

Evalueringsskjemaet som er utarbeidd til bruk for studentenes evaluering av undervisninga (vedlegg 2), er siden supplert med et tilsvarende skjema der lærerne kan oppsummere studentenes svar og komme med sine egne vurderinger (vedlegg 3).

Vi ser denne evalueringa dels som et middel til å få lærerne til å reflektere over si egen undervisning og dels som et middel til å avdekke svikt i gjennomføringa av undervisninga. En gjennomgang av de innleverte skjemaene våren 2004 (vedlegg 4) viser imidlertid at vi ennå har en veg å gå før dette systemet følges opp av studenter og lærere, og vi har dessuten vansker med å få gjennomgått så stort antall evalueringer som det her er snakk om.

I denne sammenhengen skal det også nevnes at vi av og til får inn spontane skriftlige og muntlige tilbakemeldinger fra studentene om undervisninga, og dette forsøker vi å ta på alvor ved å bringe eventuelle klager videre til de involverte lærerne.

Mens vi har fått på plass rutiner for evaluering av enkeltemner, mangler vi ennå et fast opplegg for evaluering av studieprogram. Nedafor vil det bli gjort nærmere greie for problem som vi har med å få gjennomført dette, og den gjennomgangen av studietilbudet vårt som har vært gjort fra ledelsens side.

Implementeringsplan for kvalitetssikringsarbeidet

Vi har innsett at den evalueringsordninga som er omtalt ovafor, ikke gir god nok informasjon om kvalitetssikringssystemet i seg sjøl, og har derfor bestemt å gjennomføre to tiltak for å bedre dette:

- For det første er det i siste utgave av de nevnte evalueringsskjemaene skrevet inn en instruks for emneevaluering som orientering til studenter og ansatte om den delen av kvalitetssikringssystemet som gjelder emneevaluering.
- For det andre skal det gjennomføres allmøte for å informere ansatte om de mer overgripende delene av kvalitetssikringssystemet og om viktigheten av dette arbeidet.

Som det går fram av det som er sagt ovafor, har vi valgt å evaluere alle enkeltemner ved hjelp av evalueringsskjema som fylles ut av studentene, og som lærerne så oppsummerer og kommer med sine kommentarer til. Foreløpig gjøres dette manuelt på papir, men vi ser det som en fordel om det kan komme på plass elektroniske system for slik evaluering. Bruk av responsgrupper har vi funnet mindre hensiktsmessig siden det ofte er svært få studenter på enkeltemnene.

Når vi ennå ikke har kommet fram til noen ordning for evaluering av studieprogramma, skyldes det for en stor del at vi er usikre på hvordan dette skal gjennomføres med så omfattende studieprogram som fakultetet til dels har:

- Flere av studieprogramma har mange studieretninger, bl.a. ni retninger i bachelorgradsprogrammet i språk og litteratur, som omfatter størstedelen av fakultetets studietilbud på lågere nivå, og åtte retninger i de to mastergradsprogramma i språk og i litteratur.
- Innafor studieretningene er det ofte valgmuligheter som gjør at studentene følger til dels ulike løp.
- På de ulike studieretningene kan det videre være mange forskjellige typer studenter, f.eks. er det blant studentene som følger undervisninga på studieretningen i nordisk i bachelorgradsprogrammet i språk og litteratur, også studenter fra de separate bachelorgradsprogramma i språk og i litteratur, studenter fra det integrerte lærerutdanningsprogrammet, studenter som tar årsenhet i nordisk, og enkeltemnestudenter.

Dette gjør det vanskelig å gjennomføre evalueringer av studieprogram der studentene trekkes inn, og foreløpig er derfor denne delen av evalueringsarbeidet gjort av styringsorgana. Men vi ser for oss at studentevalueringer av studieprogramma for framtida kan gjøres ved hjelp av responsgrupper fra ulike studieretninger.

Nøkkeldata

Foreløpig har vi ikke greidd å lese noe om kvaliteten på våre studier ut av de nøkkeldataene som vi har fått. Dels har dataene vært på studieprogamnivå, dvs. på et for høgt nivå i forhold til våre omfattende program, og dels har de vært på individnivå, slik at det har vært altfor arbeidskrevende å nytte dem for å få et bilde av f.eks. den studieretningen studentene hører til. Data som gjelder forholdet mellom hvor mange som har fått tilbud om studieplass, og hvor mange som til slutt har begynt på studier her, er etter vår meining mindre viktige med tanke på evaluering av våre studietilbud.

Vi ser likevel at det kan være svært nyttig med tallmateriale av typen nøkkeldata dersom opplysningene om enkeltstudenter maskinelt kan knyttes til emner, og emner som hører sammen i en studieretning, kan kjøres sammen. Som oftest vil en bare på denne måten få store nok tall om gjennomføringsgrad og karakterfordeling til at en kan si noe om kvaliteten på de enkelte studieretningene, som er den størrelsen vi meiner det

er mest formålstjenelig å evaluere. Dersom det er studieretninger som gjennom slike kvantitative målinger skiller seg ut i positiv eller negativ retning, kan også opplysninger om studentenes opptakspoeng være interessante.

Ny studiestruktur

Overgangsfasen fra gammel til ny studiestruktur gav en del ekstra arbeid med å slutføre den gamle studieordninga for studenter som var inne i den, og samtidig sette i gang den nye strukturen. Vårt inntrykk er likevel at denne overgangen gikk uten store vansker for studentene.

Vi er imidlertid ikke i tvil om at den nye studiestrukturen fortsatt vil gi mye ekstra arbeid for både det vitenskapelige og det administrative personalet. Tidligere hadde vi et begrensa antall studieplaner for hvert fag og hvert nivå som vi makta å foreta en grundig kvalitetssikring av, og dessuten tilhørende pensumlister og timeplaner som vi relativt enkelt kunne revidere for hvert semester. Nå har vi fått ikke bare mer kompliserte beskrivelser av hvert studieprogram, men også beskrivelser av hvert emne som fungerer som studieplaner der også pensum og undervisningstidspunkt skal være inkludert. Alt dette har det vist seg å være svært arbeidskrevende å vedlikeholde og legge ut på nettet. Med så stort antall emnebeskrivelser som det er snakk om, klarer vi heller ikke å kvalitetssikre alle gjennom godkjenning i programstyret, med den følge at det studieplanarbeidet som består i å utarbeide emnebeskrivelser, i stor grad blir overlatt til den enkelte lærer og studiekonsulentene. Ikke minst på bakgrunn av alt det andre arbeidet som følger med emnebeskrivelsene, virker det som sløsing med ressurser å oversette alle emnebeskrivelser til engelsk når de aller fleste studiene krever norsk-kunnskaper.

Når det gjelder utvidelsen av semesterlengden, har det først og fremst vært problematisk med den tidlige starten på vårsemesteret. Studentene har til dels vansker med å nå tilbake så raskt etter nyttår, og med eksamensarbeid heilt opp mot slutten av semesteret før, er det lite tid for lærerne til å forberede et nytt semester. Programstyret for fakultære bachelor- og mastergradsprogram har derfor uttrykt ønske "om at oppstart skjer tidligst andre mandag i januar" (sak PBM 10/2004 10.3.04). Mye av utvidelsen av semestera har for øvrig blitt spist opp av den forlenginga av eksamensperioden som følger av at det med flere mindre emner enn før blir flere eksamener, pluss at en i stor grad har gått over fra skoleeksamen til ulike typer heimeeksamener som går over lengre tid.

Gjennomgang av emneportefølje

Blant anna for å forenkle administreringa av alle de ulike emnene blei det nokså raskt etter innføringa av den nye studiestrukturen gjennomført en gjennomgang av emneporteføljen på de to institutta med særlig tre formål for øye:

- 1 Veldig spesifiserte emnebeskrivelser skulle gjøres mer generelle: På flere fag var det utarbeidd ei rekke emner med til dels svært snevert innhold, og siden disse ofte var personavhengige, blei det da nødvendig å lage nye emnebeskrivelser når det kom nye lærere inn i bildet. Ved revisjonen har emnebeskrivelsene blitt gjort mer generelle slik at de i større grad kan ligge fast fra semester til semester. Lærerne får likevel

mulighet til å sette sitt preg på emnene gjennom valg av pensum innafor rammene som emnebeskrivelsene gir.

- 2 Muligheter for samkjøring av undervisning for flere studier skulle klargjøres: På Institutt for kultur og litteratur blei det utarbeidd et system for felles undervisning på ulike nivå. På Institutt for språkvitenskap blei det avklart hvilke emner som kunne inngå i mer enn ett fagstudium. Ønsket om mer felles undervisning har imidlertid vist seg å måtte vurderes opp mot behovet for nok fagspesifikk fordjuping i de enkelte studiene.
- 3 Urealistiske emner skulle fjernes fra programbeskrivelsene: I idéfasen under planlegginga av den nye studiestrukturen hadde det kommet opp ulike forslag om emner som det viser seg at det er vanskelig å få realisert. Disse er tatt ut av programbeskrivelsene for å gi mer korrekt bilde av hva fakultetet kan tilby.

Også det nye ex.fac.-studiet som blei tilbudt på fakultetet med den nye studiestrukturen, hadde et nokså komplisert opplegg med ulike valgmuligheter. Etter ei eiga evaluering har dette studiet blitt forenkla slik at alle studenter på fakultære program følger samme opplegg.

I tillegg er det satt i gang et arbeid med å tilpasse oppbygginga av studieretningene i gresk og latin (emnene er fordelt utover et treårsløp) til oppbygginga av de andre studieretningene (emnene er samla på tre semester) slik at det skal bli lettere å kombinere antikke språk med andre studier.

Gjennomgang av programportefølje

Arbeidet med emneporteføljen viste samtidig at de separate bachelorgradsprogramma i språk og i litteratur ikke var heilt samordna med bachelorgradsprogrammet i språk og litteratur, og at disse programma til dels hadde ulike krav for videre studier på de samme mastergradsprogramma. For å løse dette arbeides det nå med å innarbeide de to førstnevnte programma som studieretninger i bachelorgradsprogrammet i språk og litteratur.

På grunn av svært stor overlapping mellom bachelorgradsprogrammet i antikke studier og studieretningene i gresk og latin i bachelorgradsprogrammet i språk og litteratur, vil det første av disse også bli gjort om til studieretninger i det siste.

Til slutt kan det nevnes at det er oppnevnt en komité til å evaluere studiet i dokumentasjonsvitenskap med sikte på å tilpasse vår biblioteksfaglige utdanning til nasjonale endringer på feltet arkiv, bibliotek og museum.

Informasjon til studentene

Etter innføringa av den nye studiestrukturen har det ved starten av haustsemesteret vært holdt orienteringsmøte om fakultetets studieprogram for å gi studentene en følelse av tilhørighet til et program. Det har imidlertid ikke vært holdt slikt møte ved starten av

vårsemesteret fordi alle program starter om hausten og studentene deretter fordeler seg på ulike studieretninger.

Et problem for seg har vært å få informert studentene om HIF-emnene som fakultetet har fått som resultat av at mange emner gis felles for flere fagstudier. HIF-koden sier ingen ting om hva slags fag disse emnene hører til, og studentene har ofte ikke vært klar over at de skal eller kan ta disse emnene. Fakultetet har prøvd å løse dette ved bedre informasjon om HIF-emnene i program- og emnebeskrivelser. Men det ideelle hadde muligens vært fagspesifikke koder også for disse emnene, men med sprerringer som hindra dobbelt uttelling for samme emne.

Student- og studiepoengtall

Siden vi ennå bare er inne i det andre studieråret etter innføringa av den nye studiestrukturen har vi lite sammenliknbare tall som viser eventuell utvikling fra år til år. Vi har derfor valgt å ikke kommentere tall på studenter og studiepoengproduksjon denne gangen.

Vedlegg:

- 1 Oversyn over kvalitetssikringstiltak
- 2 Skjema for studentevaluering av emner
- 3 Skjema for lærerevaluering av emner
- 4 Sammenfatning av evalueringsskjema innsamlet våren 2004